

Bolívijské překvapení

TOMÁŠ GRIM

O Jižní Americe se říká, že je ptačím kontinentem. Vzhledem k tomu, že naprostá většina „ptáčkařů“ vstoupivších na jihoamerický kontinent směřuje do Venezuely, Ekvádoru a Peru, je však poněkud překvapivé, že největší endemismus na úrovni čeledí a nejrepresentativnější zastoupení neotropické ornitofauny nenajdeme ani v zmíněných zemích, ani v Kolumbii (zemi s největším počtem ptačích druhů vůbec), ale v zapomenuté Bolívii, jejíž ornitofauna je – ve srovnání s ostatními jihoamerickými státy – téměř neznámá. Bez nadsázky by se dalo říci, že obyčejný vrabec či vlaštovka jsou prozkoumáni lépe než celá bolívijská ornitofauna dohromady.

O tom nejlépe svědčí vzestup počtu ptačích druhů známých z území Bolívie od roku 1994 (1274 druhů) do roku 2003 (1398 druhů). Uvedená čísla jsou fascinující tím spíš, že Bolívie nemá přístup k moři (mezi „nepřímořskými“ státy je Bolívie ptačí zemí číslo jedna ve světovém měřítku) a postrádá výhodu svých severnějších „konkurentů“ – nížinné oblasti západně od andského hřebene, který je odpovědný za vysokou rychlost speciace, a tím i za vysokou druhovou diverzitu. Aby toho nebylo málo, v Bolívii se nachází i lokalita s pravděpodobně největším počtem druhů na světě – Národní park Madidi. Ten hostí podle odhadů asi 1100 ptačích druhů (více

než celá palearktická oblast, dvakrát tolik celá Austrálie).

O bohatosti i neprobádanosti bolívijské přírody jsem se mohl přesvědčit na vlastní oči. Jisté vlahé zářijové noci roku 2003 jsme s R. Šumberou na jednom z termitišť v severobolívijské biosférické rezervaci Beni zaznamenali sedícího ptáka, zřejmě lelka. Vzhledem k tomu, že baterka rychle doskomírala a pták po několika záblescích našich fotoaparátů vzal do lečích, určili jsme jej až po návratu do Evropy. Jaké bylo naše překvapení, když se z neznámého „lelka sp.“ vyklubal lelek bělokřídlý (*Caprimulgus candicans*)! Vykřičník je zcela na místě: od svého popisu začátkem devatenáctého století byl „pozorován“ pouze ve formě několika staříčkových muzejních exemplářů, teprve v roce 1987 byl jeden samec odchycen v Bolívii, dvě populace byly objeveny v Paraguayi a jedna v Brazílii. Vzrušující je skutečnost, že záznam z Bolívie pochází právě z oblasti Beni, což může naznačovat, že i zde se nachází životaschopná populace tohoto ohroženého druhu.

Lelek bělokřídlý dává přednost otevřeným savaně, kde termitiště přesahují okolní travinnou vegetaci. Bývá to především v místech nedávných požárů. Čerstvá spáleniště lelka pravděpodobně lákají velkým množstvím hmyzu, který se slétá na nově rašící kvalitní vegetaci. ♪

Na obálce: Kagu chocholatý (*Rhynocetos julatus*) je jediným žijícím představitelem novokaledonské endemické čeledi Rhynochetidae. Dnes je národním symbolem Nové Kaledonie. Příslušná ozdoba kaguovy hlavy – chocholka – bohužel na smímku není vidět. Snímek © Miloslav Jirků; k článku na s. 574